

૨ (૭) કંકુ કાજલ

૧. પ્રસ્તાવના

અ. ઉપયોગીતા :-

કંકુ તથા કાજલનું સ્થાન સ્ત્રીઓના પ્રસાધનોમાં અગત્યનું સ્થાન ધરાવે છે અને તેનો વપરાશ શહેરો તથા ગામડાઓમાં ખૂબ જ છે. કેસરી, લાલ, ગુલાબી, લીલો વગેરે રંગના કંકુનો ઉપયોગ પ્રવાહી કુમકુમ તેમજ પેન્સીલના સ્વરૂપમાં પ્રચલિત છે. કોરૂ પાવડર કંકુ ખાસ કરીને ધાર્મિક સ્થળોએ પૂજાપાઠમાં વપરાય છે. આ ત્રણેય પ્રકારના કુમકુમનું ઉત્પાદન સરળતાથી થઈ શકે છે. કાજલ આંખ માટે ખૂબ ઉપયોગી છે. સ્ત્રીઓના શુંગારમાં કાજલનું અગત્યનું સ્થાન છે. બાળકોની આંખમાં આંજવા માટે પણ કાજલ વપરાય છે.

બ. બજાર અને બજાર વ્યવસ્થા :-

ઉત્પાદકે જાતે તાલુકા અથવા જિલ્લા કક્ષાને વેચાણ માટે બજાર અને બજાર વ્યવસ્થા ઉભા કરવાની રહેશે. આ અંગે કોઈ સરકારી સંસ્થા કે નિગમો વેચાણ કરતાં નથી.

ક. ધારણાઓ :-

આ ઉદ્યોગ કુટિર તરીકે શરૂઆતમાં જરૂરી સાધનો તથા એકાદ-બે માણસોને રોકીને કારવાનો છે. આ કુટિર ઉદ્યોગ તાલુકા અથવા જિલ્લા કક્ષાના મથકે શરૂ કરવામાં આપશે તે રીતે ખર્ચની ગણતરી કરેલ છે.

૨. ઉત્પાદન પ્રક્રિયા :-

કંકુ માટે જરૂરી કાચોમાલ જેવો કે સ્ટાર્ચ, ગુંદર રંગ વિ.ને યોગ્ય પ્રમાણમાં વજન કરવું. ત્યારબાદ સઘળા કેમીકલોને બોલમીલમાં સારી રીતે મિક્સ કરવા ત્યારબાદ ડબ્બીમાં પેક કરવું. "પ્રવાહી કંકુ માટે સ્ટાર્ચ, ગુંદર રંગ, વગેરે કાચામાલને જોઈતા પ્રમાણમાં વજન કરી મીકસીંગ મીલમાં સીરી રીતે મીક્સ કરવું. સારી રીતે મિક્સ થયા બાદ પ્લાસ્ટીક શીટીમાં પેક કરવું. કાજલ માટે જરૂરી કાચોમાલ મીણ મિનરલ ઓઈલ, કાર્બન વિ.ને યોગ્ય પ્રમાણમાં વજન કરી મિકસીંગ મીલમાં સારી રીતે મિક્સ કરવા. ત્યારબાદ સ્વચ્છ ડબ્બીમાં પેક કરવા.

૨. ઉત્પાદનક્ષમતા :-

એકમની ઉત્પાદન ક્ષમતા ૧૬૦ ડબ્બા/બોટલ પ્રતિદિનની છે. પરંતુ વર્ષમાં ૫૦% ક્ષમતા ગણતાં દૈનિક ઉત્પાદન ૮૦ ડબ્બા/બોટલ ગણેલ છે.

૪. પરવાના અંગેની ખાસ જરૂરિયાત :-

કુમકુમ બનાવવા માટે ઔષધ નિયમન તંત્ર તરફથી ઔષધો અને સૌદર્ય પ્રસાધન એકટના ધારા ધોરણ મુજબ લાયસન્સ મેળવવું અનિવાર્ય છે. તેમજ કુમકુમ બનાવવા માટેની પદ્ધતિસરની તાલિમ લીધેલી હોવી જોઈએ. પરવાનો મેળવતાં પહેલા સાધનો અને મશીનરી હોવા આવશ્યક છે.

પ. સ્થાયી મૂડી રોકાણ :-

અ. જમીન/મકાન

આ ઉદ્યોગ શરૂ કરવા માટે અંદાજ ૨૦' x ૨૦' = ૪૦૦ ચો. ફુટ હવા ઉભાસ વાળી બાંધેલી જગ્યાની જરૂરિયાત રહે.

બ. પ્લાન્ટ/મશીનરી/સાધનો/ફર્નિચર વિ.

અ.નં.	મશીનરીનું વર્ણન	સંખ્યા	કિંમત (રૂ.)
૧	૨	૩	૪
(૧)	બોલમીલ ૧ હો.પા. સીંગલ ફેઈઝ વાયરીંગ કેપેસીટી ૫ કિ.ગ્રા.	૧	રૂ. ૭,૦૦૦/-
(૨)	ઓઈન્ટમેન્ટ મીકસીંગ મશીન(મીલ)	૧	રૂ. ૫,૦૦૦/-
(૩)	ડાઈ પેન્સીલ બિન્દી માટે (૩૦ હોલ)	૧	રૂ. ૧,૦૦૦/-
(૪)	ત્રાંજવા-તોલા, ગરમ કરવાના વાસણો, પ્રાયમસ, ગરણી, મીક્સ કરવા તથા સુકવવા માટે ટ્રે, તથા પરચુરણ સાધનો	-	રૂ. ૨,૦૦૦/-
	કુલ		રૂ. ૧૫,૦૦૦/-
ક.	ઓફીસ ફર્નિચર વિ. :- કબાટ, ટેબલ, ખુરશી, ધોડા, સ્ટુલ વિગેરે.		રૂ. ૪,૦૦૦/-
દ.	કુલ સ્થાયી મૂડી રોકાણ :-		રૂ. ૧૯,૦૦૦/-
૭.	ચાલુ મૂડી (કાર્યકારી ભંડોળ) :- કાર્યોમાલ જેવો કે સ્ટાર્ચ, ગુંદર, મીણ, રંગ, સુગંધ, કાર્બન તથા ખાલી ડબ્બીઓ, પ્લાસ્ટીક બોટલ, લેબલ ૧ માસનો તથા ૧ માસનો પગાર અને પાવર ખર્ચ મળીને કુલ		રૂ. ૪,૦૦૦/-
૮.	કુલ મૂડી રોકાણ :-		રૂ. ૨૩,૦૦૦/-/-
૯.	બેંક લોન (પ્લાન્ટ/મશીનરી તથા કાર્યકારી ભંડોળ) :- બેંક લોન ૩ (ત્રણ) માસના મોરેટોરીયમ પીરીયડ બાદ ૪૮ માસિક હપ્તાથી ભરપાઈ કરવાની રહે. વ્યાજનો દર ૧૨ ટકા ગણેલ છે.		રૂ. ૨૩,૦૦૦/-
૧૦.	આવર્તક ખર્ચ (ઉત્પાદન ખર્ચ) માસિક :-		
અ.	કાર્યોમાલ		રૂ. ૨,૫૦૦/-
બ.	પગાર ખર્ચ ૨ વ્યક્તિ x રૂ. ૨૪/- દૈનિક x ૨૫ દિવસ		રૂ. ૧,૨૦૦/-
ક.	પાવર ખર્ચ		રૂ. ૩૦૦/-
ડ.	બેંકનો હમો વ્યાજ સાથે		રૂ. ૪૬૦/-

ઈ. પેકીંગ ખર્ચ	રૂ. ૨૦૦/-
ફ. ધસારા ખર્ચ	રૂ. ૨૦૦/-
જ. રીપેર, સ્ટોર્સ, અન્ય વપરાશી વસ્તુ વિ.	રૂ. ૨૦૦/-
ઝ. મકાન ભાડું	રૂ. ૫૦૦/-
ઇ. અન્ય ખર્ચ	રૂ. ૧૫૦/-
કુલ આવર્તક ખર્ચ	રૂ. ૫,૭૧૦/-

૧૧. કુલ વેચાણ (માસિક) :-

મહિનાના ૨૫ દિવસ કામના ગણતા માસિક ઉત્પાદન :

(૧) ૧૦૦૦ પેકેટ બિન્દી પેન્સીલ × રૂ. ૨/- લેખે	રૂ. ૨,૦૦૦/-
(૨) ૧૦૦૦ બોટલ પ્રવાહી કંકુ × રૂ. ૨/- લેખે	રૂ. ૨,૦૦૦/-
(૩) ૧૦૦૦ ડબ્બી કોરૂ કંકુ × રૂ. ૧.૨૫/- લેખે	રૂ. ૧,૨૫૦/-
(૪) ૧૦૦૦ ડબ્બી કાજલ × ૨.૫૦ લેખે	રૂ. ૨,૫૦૦/-
કુલ	રૂ. ૭,૭૫૦/-

૧૨. નફાતોટાનો અંદાજ (માસિક) :-

કુલ વેચાણ માસિક	રૂ. ૭,૭૫૦/-
બાદ : માસિક આવર્તક ખર્ચ	રૂ. ૫,૭૧૦/-
ચોખ્ખો નફો માસિક	રૂ. ૨,૦૪૦/-

૧૩. અન્ય વિગતો :-

વેચાણ માટે નજીકના શહેરોમાં તથા ગામડાઓમાં પ્રોવિઝન સ્ટોર મારફતે તથા ધાર્મિક સ્થળોએ સાડું વેચાણ થઈ શકે. કાર્યમાલ જેવો કે સ્ટાર્ચ, ગુંદર, મીણ, રંગ, સુંગધ કપુર વિ. નીચેના સરનામા ઉપરથી મળશે.

૧૪. ખાસ નોંધ :-

આ કુટિર ઉદ્યોગની પદ્ધતિસરની તાલીમ ડાયમંડ જ્યુબીલી કોટેજ, ઈન્ડસ્ટ્રીઝ ઈન્સ્ટીટ્યુટ, વડોદરામાં આપવામાં આવે છે.

૧૫. કાર્યામાલના ઉત્પાદકો/વિતરકો :-

- ૧ મે. અમૃતલાલ ભુરાભાઈ એન્ડ કું. પો.બો.નં. ૨૩૭૯ આનંદ ભુવન, શામળદાસ ગાંધી માર્ગ, મુંબઈ-૪૦૦૦૦૧.
- ૨ મે. રાજકમલ પ્રોડક્ટર્સ, ૯૩ કસુંબાવાડ, દોશીવાડા પોળ, અમદાવાદ.
- ૩ રંગ માટે :-
માધવદાસ મણીલાલ એન્ડ કું. નારાયણની ચાલ, આસ્ટોડીયા રોડ, અમદાવાદ.

૧૬. મશીનરી/સાધનો/ડાઈઝટ્રલ્સના ઉત્પાદકો/વિતરકો :-

- ૧ મે. પાયોનીયર એન્જીનીયરીંગ કું. ૫૭, એપોલો સ્ટ્રીટ, મુંબઈ.
- ૨ મે. સાયન્ટીફિક ટ્રેડીંગ કોર્પોરેશન, ૩૦૯, ન્યુ કલોથ માર્કેટ, રેલ્વેપુરા-અમદાવાદ.